

afgewogen

Maatschappelijke Ontwikkeling

Retouradres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

Participatieraad Zwolle
t.a.v. mevrouw A Wertheim

Stadskantoor
Lubeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon 14 038
G.Huisjes@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Behandeld door Glenda Huisjes en Simone Westerman

Datum 21 juli 2021

Onderwerp Advies programma wonen en zorg

Geachte mevrouw Wertheim,

We hebben uw advies gevraagd over het Programma Wonen en Zorg ontvangen. Dank voor uw brief d.d. 28 juni 2021 waarin u uw advies uitbrengt.

We hebben op grond van uw advies twee aanpassingen gedaan in ons programma wonen en zorg. Dit betreft een omschrijving van betaalbare woningen en een verduidelijking rondom het WMO-convenant.

Wat betreft een aantal adviezen verwijzen wij naar de het programma waar de beantwoording o.i. reeds verwoord staat. Ook heeft u een aantal adviezen uitgebracht die wij om moverende redenen niet op (kunnen) volgen. Wij hebben getracht zo goed mogelijk toe te lichten wat hiervan de reden is.

Uw advies heeft u per pagina uitgebracht. Wij zullen conform deze indeling uw adviezen puntsgewijs behandelen.

Pagina 1: concreet en realistisch

U adviseert om op één pagina kort en krachtig te omschrijven wat de doelstelling is en waar wij concreet naar toe willen. Ook zou u graag een aanleiding omschreven willen zien.

Antwoord: In de inleiding op het programma wonen en zorg beschrijven wij dat de toenemende vergrijzing, het gegeven dat mensen langer zelfstandig wonen en dat de extramuralisering in het sociaal domein ervoor zorgen dat de beschikbaarheid van passende toekomstige woningen en woonvormen met borging van (mantel-)zorg en welzijns-) voorzieningen een prominent vraagstuk is geworden. Deze transitie in de samenleving, waarbij zoals u pleit, de leefwereld en niet de systeemwereld centraal te stellen, is aanleiding voor het programma wonen en zorg.

Het is een complexe opgave die wij concreet getracht geformuleerd te hebben in drie programmalijnen met bijbehorende resultaten. Het nog concreter benoemen van de

doelstelling en te vertalen naar concrete resultaten zal naar onze mening geen recht doen aan de complexiteit van dit vraagstuk.

U adviseert om de visie realistischer te omschrijven met haalbare resultaten

Antwoord: De weerbaarheid van de praktijk die u benoemt herkennen wij. Werkende weg zullen de strategische doelen steeds meer vertaald worden in concreet te behalen resultaten. Het programma is zoals gezegd niet in beton gegoten en verandert mee met de veranderingen in de samenleving en de dynamiek van de praktijk.

Pagina 2: **creatieve oplossingen zonder belemmeringen**

U adviseert om niet alleen bestaande woningen aan te passen, maar ook andere leegstaande panden zoals kantoren om te bouwen. Daarnaast roept u op tot het denken in andere oplossingen zoals woningruil of het plaatsen van mantelzorgunits. U adviseert om hierin proactief te werken en partijen waarmee wordt samengewerkt te stimuleren tot creatieve oplossingen. U doet daarbij een oproep deze creatieve oplossingen niet te laten belemmeren door regelgeving en ingewikkelde procedures.

Antwoord: Wij hebben zeker ook aandacht voor de mogelijkheden van transformatie van bestaande panden en overige creatieve oplossingen. In samenwerking met de partijen zoeken wij gezamenlijk naar kansen en mogelijkheden. Zoals u zelf schetst dient inderdaad de leefwereld en niet de systeemwereld daarin leidend te zijn. Desalniettemin dienen we wel te acteren binnen de wet- en regelgeving op het gebied van wonen.

U adviseert om de samenwerking van partijen die streven naar de inclusieve samenleving verder te omschrijven. Welke partijen betreft het en wat wordt er van hen verwacht. Ook de samenwerking binnen de gemeente zou u graag beschreven zien.

Antwoord: In diverse gremia wordt samengewerkt aan dit vraagstuk. Bijvoorbeeld binnen WWZ038, een netwerkorganisatie waar ongeveer 25 partijen bij zijn aangesloten. Ook hebben er het afgelopen jaar veelvuldig stadsgesprekken plaatsgevonden met meer dan 100 genodigde partijen, waaronder de participatieraad of individuen om mee te denken en te praten over de beweging naar beschermd thuis wonen. Het gaat dan niet alleen om zorg- en welzijnspartijen, maar ook woningcorporaties, kerken, vrijwilligers, huisartsen, ervaringsdeskundigen etc. Het aanjaagteam is een groep interne en externe mensen die zich buigt over maatschappelijke dilemma's in deze opgave.

Intern is er veelvuldig afstemming tussen het sociaal- en fysiek domein. Zoals beschreven in het programma zijn er diverse stappen gezet om deze twee werelden meer en meer met elkaar te verbinden.

Kortom, op vele fronten en met heel veel partijen is afstemming over deze beweging. Het vergt te veel om alle partijen te benoemen. Gezamenlijk streven we naar draagvlak voor de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis, van opvang naar wonen en naar langer zelfstandig wonen in het algemeen voor alle doelgroepen. Daarnaast hebben we elkaar ook hard nodig om deze complexe opgave gezamenlijk te realiseren.

Pagina 3: effect en borging van samenwerking en de rol van de gemeente

U adviseert om de samenwerking tussen de vele partijen inzichtelijk te maken waar zij aan werken en welk effect dit heeft. Verder adviseert u om te omschrijven op welke wijze de gemeente dit gaat borgen en handhaven.

Antwoord: Het programma wonen en zorg is omarmd door de aangesloten partijen bij WWZ038. Daaraan werken we dan ook gezamenlijk. Wel is geadviseerd om focus aan te brengen en keuzes te maken per jaar om het programma ook behapbaar te maken. Dit hebben wij gedaan, in WWZ038 verband, door het aanbrengen van prioriteiten. Deze staan specifiek omschreven in het programma op pagina 7, focus en fasering korte termijn, bullet 1 en 2. Er is een duidelijke wens door WWZ038 uitgesproken om prioriteit te geven aan 4 aanbevelingen uit het rapport; In Zwolle kan het. Deze 4 prioriteiten staan beschreven op pagina 9 van het programma.

Naast WWZ038 brengen we per jaar in de jaarschijf van de prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersverenigingen focus en concretisering aan voor wat betreft samenwerking en borging van de afspraken.

Wij onderstrepen uw aanbeveling dat de gemeente hierin vooral een regisserende rol heeft. Daarnaast willen wij opmerken dat als partijen zelf initiatieven nemen, de gemeente soms slechts hoeft te faciliteren. Maatwerk wordt ook hier geboden.

U adviseert één wethouder als regievoerder aan te wijzen zodat duidelijk is wie verantwoordelijkheid draagt.

Antwoord: Het programma wordt geborgd door het bestuurlijk opdrachtgeverschap van de wethouders die wonen en het sociaal domein in portefeuille hebben. Daarnaast is vanuit de inhoud betrokkenheid van andere wethouders. Juist door deze combinatie wordt de verbinding tussen het fysieke- en sociaal domein goed geborgd. Door het gezamenlijke bestuurlijke opdrachtgeverschap is de regie belegd en wordt de verantwoordelijkheid gezamenlijk gedragen. In de praktijk wordt dit als een essentiële voorwaarde voor de uitvoering van het programma beschouwd.

Pagina 4: actuele ontwikkelingen

U adviseert rekening te houden met de actuele ontwikkelingen rondom de doorstroming naar de Wet Langdurige Zorg als het gaat om het afnemen van de plekken voor beschermd wonen.

Antwoord: De beweging naar beschermd thuis wonen, betreft inderdaad niet de cliënten die recht hebben op WLZ zorg. In de berekeningen van het benodigd aantal plekken beschermd wonen en beschermd thuis wonen is met de uitname van de WLZ rekening gehouden. Omdat deze uitname tot op heden nog niet definitief is volgen wij deze ontwikkeling op de voet en houden wij rekening met de meest actuele situatie op dit gebied.

Pagina 5: Toegankelijkheid

U adviseert wat betreft toegankelijke aangepaste woningen niet alleen rekening te houden met oudere inwoners, maar juist ook met jonge inwoners met een beperking.

Antwoord: dit onderschrijven wij van harte. In het programma hebben wij de toegankelijke aangepaste woningen voor ouderen specifiek belicht in een aparte paragraaf gezien de grootte van dit vraagstuk. In de paragraaf WMO-woningen leest u de vermelding van aangepaste woningen voor gezinnen met een ouder of kind met een beperking evenals prikkelarme woningen.

U adviseert concreet te omschrijven wat wij verstaan onder voldoende geschikte woningen.

Antwoord: Het volume van voldoende geschikte woningen is o.a. afhankelijk van demografische ontwikkelingen, derhalve is het niet eenvoudig dit te concretiseren. Het programma is ook geen concreet uitvoeringsprogramma. We sluiten niet uit dat voor bepaalde doelgroepen, na analyse en/of onderzoek, wel concrete aantallen worden benoemd.

Voor wat betreft de senioren wordt er op dit moment een uitvraag gedaan naar de huisvestingsopgave voor senioren met en zonder zorgvraag. Over concrete gegevens wat betreft levensloopbestendige woningen beschikken wij derhalve op dit moment nog niet.

Wat betreft de uitstroom van beschermd wonen naar beschermd thuis wonen zullen wij, zoals in het programma vermeld staat, gaan werken met een onderbouwde aanname.

U adviseert om 'breed te denken' als het gaat om het bouwen van nieuwe aangepaste woningen. Er zijn vele beperkingen.

Antwoord: Dit is juist en vraagt tegelijk om maatwerk. Door de commissie aangepast wonen wordt specifiek bijgehouden om welke beperking het gaat en welke aanpassing hiervoor nodig is.

U adviseert rekening te houden met ITS-standaarden als maatstaaf bij levensbestendig, inclusief bouwen.

Antwoord: Wij zijn ons bewust van het belang om toegankelijke woningen toe te voegen voor diverse groepen mensen. Dit is een belangrijk punt in programmalijn 2. Hierover voeren wij ook het gesprek met corporaties en ontwikkelaars bij de gebiedsontwikkelingen. Dit betreft zowel woningen voor mensen met een fysieke beperking als levensloopbestendige woningen.

U adviseert om niet alleen na te denken over de ouder wordende huurder of huurder met een beperking, maar ook een bezoeker met een beperking die bij een huurder op bezoek komt.

Bij de nieuwbouw van woningen streven wij zoveel als mogelijk levensloopbestendige woningen toe te voegen. Dit hoeft niet persé te betekenen dat deze woningen alleen zullen worden bewoond door de ouder wordende inwoners of inwoners met een beperking. Bezoekers met een beperking zullen hier dan ook bij gebaat zijn.

U adviseert om bovenstaande op te nemen in de prestatieafspraken tussen gemeente, corporaties en huurdersverenigingen en concreet te omschrijven hoe wij regie voeren.

14 juli 2021

Met de corporaties is in de prestatieafspraken opgenomen dat we bij alle nieuwbouwprojecten tijdig en in ieder geval vanaf de ontwerpfase met elkaar in overleg treden om te komen tot de gewenste/benodigde levensloopbestendige woningen en woongebouwen in een geschikte woonomgeving. Wij zullen hier in de jaarschijf 2022 wederom expliciet aandacht aan geven.

U adviseert om concreet aan te geven wat u verstaat onder betaalbare woningen en voor wie deze bestemd zijn.

Antwoord:

Betaalbare huisvesting in Zwolle betreft woningen met een koopprijs tot €260.000 en een maandelijkse huurprijs tot €850 per maand. Uitgangspunt hierbij is een maximaal (gezamenlijk) inkomen van €55.000 bruto per jaar.

Voor wat betreft huurwoningen dient als aanvulling vermeld te worden dat mensen met een laag (midden)inkomen vaak aangewezen zijn op een woning met een sociale huurprijs om zo in aanmerking te kunnen komen voor huurtoeslag. Deze maximale huurprijsgrens is voor 2021 vastgelegd op €752,33 en voor jongeren tot 23 jaar op €442,46.

U geeft aan dat u de betaalbaarheid van woningen niet alleen omschreven wilt zien voor jongeren, maar ook voor inwoners met een sociaal minimum. In programmalijn 2 “Voldoende geschikte woningen” is dit nader omschreven. Met die kanttekening dat wij ons in het programma beperken tot inwoners waarbij sprake is van wonen en zorg, m.u.v. senioren.

U adviseert tevens om woningcorporaties die sociaal bouwen de kans te gunnen grond goedkoper in handen te krijgen zodat bouwen ook daadwerkelijk mogelijk is.

Antwoord:

Voor sociale huurwoningen geldt een grondprijs van €125,00 per m². Dit bedrag is in vergelijking met de meeste andere gemeenten laag. De prijs voor het realiseren van een sociale huurwoning wordt vooral bepaald door de bouwkosten. Deze zijn momenteel erg hoog en hier hebben we helaas geen invloed op.

Pagina 6: Verbinding met bestaande stukken

U adviseert om gebruik te maken van visies en stukken die al aanwezig zijn zoals de omgevingsvisie en de woningmarktanalyse. Er is al veel input. U adviseert dit te verbinden en hiervan gebruik te maken zodat (ver)bouw snel kan plaats vinden en we niet blijven hangen in de analyserende fase.

Antwoord: Voor de visie en het programma Wonen en Zorg hebben we mede input gehaald uit visies en stukken die reeds voorhanden zijn en waar aanwezig maken we gebruik van reeds beschikbare data. Soms werken we met een onderbouwde aanname, als diepgaande analyse naar verwachting onnodig vertragend werkt. Waar data onvoldoende aanwezig is, zullen wij echter aanvullend onderzoek laten uitvoeren, zoals in het geval van de seniorenhuisvestingsopgave.

14 juli 2021

Pagina 7: Samenwerking, prikkelarme omgeving en begeleiding van kwetsbare inwoners

U adviseert om te omschrijven wat het verschil is tussen het nieuw af te sluiten convenant en de prestatieafspraken die de gemeente maakt. Verder adviseert u om op te nemen wat de samenwerking inhoudt en wat de aanleiding is om betere afspraken te maken.

Antwoord: Het convenant betreft een WMO-convenant. Dit zullen we nog toevoegen in het programma, want zo staat het nu niet omschreven en dit zorgt wellicht voor onduidelijkheid. Voor wat betreft de samenwerking is juist het WMO-convenant het document wat hier expliciet op in gaat. Het voert in onze beleving te ver om de inhoud hiervan in het stuk op te nemen. Wel zullen we benoemen dat de samenwerking in het WMO-convenant nader wordt vastgelegd.

U adviseert om prikkelarme woningen te realiseren in een prikkelarme omgeving.

Antwoord: waar mogelijk wordt hiermee rekening gehouden. In een (groei)stad als Zwolle is dit echter geen eenvoudige opgave.

U adviseert rekening te houden met de grootte van de woning

Antwoord: Hiervoor gelden richtlijnen die als uitgangspunt dienen.

U adviseert om door de gehele stad betaalbare woningen te realiseren zodat er een goede spreiding van doelgroepen over de stad ontstaat.

Antwoord: dit onderschrijven wij van harte en is ook bepalend in de gebiedsontwikkelingen. Hierbij is de beleidsregel dat 30% van de nieuwbouw goedkope huur- en/of koopwoningen betreft.

U adviseert om (kwetsbare)jongeren en andere doelgroepen intensief te begeleiden om beïnvloeding en problemen in de wijk te voorkomen.

Antwoord: met een divers aanbod van (vernieuwende) woonzorgconcepten zetten wij in op het zoveel mogelijk kunnen bieden van maatwerk voor diverse doelgroepen. De vier uitgangspunten van de hervormingsagenda zijn daarbij leidend als het gaat om de beweging: van apart naar gewoon, van deelprobleem naar totaaloplossing, van zorgen voor naar zorgen dat en van individuele zorg naar samenbrengen van vragen.

U adviseert om communicatie en integratie met en van diverse doelgroepen te stimuleren in wijken.

Antwoord: Dit advies onderschrijven wij van harte. Op dit moment vindt er tevens een evaluatie plaats van het protocol Welkom in mijn wijk. Na evaluatie zullen wij deze actualiseren en aanpassen met nieuwe inzichten. Ook denken wij na over hoe wij de-stigmatisering kunnen bevorderen, als randvoorwaarde voor een goede landing in de wijk.

U adviseert te inventariseren of door de kostendelersnorm meer jongeren dakloos worden dan nodig is. U geeft aan dat de gemeente mogelijkheden heeft om maatwerk te bieden waardoor sommige jongeren wellicht toch thuis kunnen blijven wonen.

14 juli 2021

Antwoord: Onlangs de kostendelersnorm en de het veroorzaken van dakloosheid onder jongeren landelijk nieuws geweest. De VNG heeft ook een oproep gedaan aan de rijksoverheid om de kostendelersnorm af te schaffen tot 27 jaar.

U adviseert een ruime aanpassingsperiode voordat cliënten worden overgeplaatst naar kleinschalige woonvormen in de regio.

Antwoord: bij navraag geeft u aan dat u bedoelt dat er ruim de tijd is voor cliënten om zich voor te bereiden op een verhuizing van de ene woonvoorziening naar de andere (én indien nodig daar de juiste vaardigheden voor aan te leren en/ of dat de juiste middelen of zorg beschikbaar is). Wij onderschrijven inderdaad een goede voorbereidingstijd bij uitstroom Beschermd Wonen. Dit is ook mogelijk in een setting waar bewoners stapsgewijs kunnen worden voorbereid op een woonvorm waarbij meer zelfstandigheid is vereist. De praktijk is echter weerbarstig, omdat een verhuizing veel impact heeft op de persoonlijke situatie van de inwoner. De financiële situatie, de woonsituatie en de begeleidingssituatie verandert in één keer, wat vaak de nodige spanning met zich meebrengt.

U vindt het fijn dat burgerinitiatieven worden gestimuleerd. U adviseert te omschrijven op welke wijze wij dit willen stimuleren.

Antwoord: Dit punt wordt nog nader uitgewerkt. Het programma geeft nog niet alle antwoorden op "hoe wij het gaan doen". Dit is een vervolgstap en dit verkennen wij met betrokkenen.

U adviseert concreet te omschrijven wat "divers woningaanbod" inhoudt

Antwoord: Divers woningaanbod wordt naar onze mening verder uitgeschreven bij programmalijn 2. Dit laat zich deels concreet omschrijven, maar het betreft ook innovatieve ideeën met inzichten die nog tot stand zullen komen tijdens het proces.

Pagina 11: technologie

U adviseert om bij het ontwikkelen en bouwen van woningen te zorgen voor goede ICT-netwerken en inwoners te ondersteunen op dit vlak zodat zij ook daadwerkelijk gebruik kunnen maken van technische innovaties.

Antwoord: we streven naar steeds meer scheiden wonen en zorg. Dit betekent dat het aanleggen van ICT-netwerken niet onder de verantwoordelijkheid van zorgaanbieder of gemeente valt. In nieuwbouwprojecten wordt hier overigens voldoende rekening mee gehouden. Het ondersteunen van inwoners in de verdere digitalisering van de zorg is en gebruik van domotica zal echter een toenemend vraagstuk zijn voor alle betrokken partijen.

U adviseert duidelijk aan te geven wat de doelstelling is in de ambitie Vitaal en Waardig ouder worden en welke acties we in willen zetten in het kader van wonen en zorg.

Antwoord: met name speerpunten levensloopbestendige woningen en positieve gezondheid uit Vitaal en Waardig ouder worden maken onderdeel uit van ons programma wonen en zorg.

Datum
Ons kenmerk

14 juli 2021

Tot slot:

U adviseert het verbinden tussen sociaal en fysiek domein te intensiveren.

Antwoord: Dit is een belangrijk aandachtspunt waar we ons terdege bewust van zijn. Wonen en Zorg betreft niet alleen het één of het andere domein; het is altijd een combinatie en dit vraagt dus om een nauwe samenwerking. Daar zetten wij op in.

U adviseert het project van samenwerking tussen fysiek en sociaal domein niet na 2 jaar te stoppen maar te intensiveren.

Antwoord: Voor het programma wonen en zorg is op dit moment budget voor 2 jaar. In het najaarsmoment zal er een keuze gemaakt worden door het college om dit al dan niet te verlengen met een aantal jaren.

U adviseert de visie “wonen en Zorg ” te laten nakijken door het Versimpelteam zodat deze begrijpelijker geschreven wordt.

Antwoord: Het versimpelteam wordt doorgaans ingezet voor het aanpassen van brieven naar inwoners van de stad. Wij zullen dit advies dan ook niet overnemen. Desalniettemin onderstrepen wij de wens van begrijpelijk taalgebruik en streven wij dit ook na.

U geeft aan graag als participatieraad betrokken te blijven bij de voortgang van het programma.

Antwoord: Dat juichen wij van harte toe.

Nogmaals dank voor het uitbrengen van uw adviezen.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders,

Anja Jager
hoofd Maatschappelijke Ontwikkeling